

Lapszemle.

(— á — é —) A „Forstwissenschaftliches Centralblatt“ folyó évi juniusi füzete „Ueber das Forstwesen in Ungarn“ czim alatt hosszabb cikket közöl Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsostól, mely, mint szerzőnek a cikk végén tett ígérétéből s a szerkesztőségnek erre vonatkozó köszönő soraiból értesülünk, csak kezdetét képezi egy oly cikksorozatnak, mely Magyarország erdészeti ügyeit részletesen szándékozik megismertetni a német szakközönséggel. Illés főerdőtanácsos e fáradozását bizonyára elismeréssel fogadja a magyar erdészeti szakközönség. Mert bár hazai erdészetünk már a bécsi, s később a párisi világkiállítás alkalmával bebizonyította a külföld előtt: „hogy a magyar erdész — szerző szavai szerint — jogot szerzett magának arra, hogy az európai okszerű erdőgazdaság munkásai közt helyet foglaljon“, mindamellett is igen szükséges, hogy szomszédaink erdészeti életünk nevezetesebb mozzanatairól koronkint, alapos ismertetés útján, tudomást vegyenek.

A most megjelent közlemény az erdőtörvényt és az országos erdészeti egyesület működését ismerteti; tárgya e lapok t. olvasói előtt ismeretes, ezért mi csak fővonásokban kívánjuk bemutatni azt, a mi a cikkben elmondva van.

Szerző az erdőtörvényt a legfontosabb vivmáynak nevezi, melyet a magyar erdészet a legujabb időben tett, s ettől reméli az erdészet felvirágzását és az észszerű erdőgazdaságnak általános elterjedését hazánkban. Megjelölve az általa nagyon szabadelvűnek jelzett erdőtörvény főelveit, röviden felsorolja a véderdők kijelölésére és kezelésére, továbbá a feltétlen erdők fentartására és a kopár területek befásítására vonatkozó, ismeretes rendelkezéseket; majd a 17. §. alatt megnevezett erdőbirtokosok kötelezettségéről szólva felemlíti, hogy a gazdasági üzemtervek szerint kezelt erdők a községi pótdadó fizetése tekintetében kedvezményben részesülnek. Az ismertetés erre vonatkozó szavai azonban véleményünk szerint nem egészen korrektek, a mennyiben szerző azt mondja, hogy az erdőbirtok felerésze lesz községi célokra megadóztatva, holott a törvényben az erdőtest után fizetett egyenes adóknak fele részéről van említés téve; az egyedül helyes kifejezés tehát ez az utóbbi, ámbár beismerjük, hogy a két fogalom lényege a legtöbb esetben ugyanegy. — A továbbiakban az erdőrendészeti áthágások eseteit, s a kiszabott büntetéseket, majd az erdőrendészeti hatóságokat és közegeket tárgyalja a szerző, s itt főlemlíti, hogy az egész ország, Horvátországot bele nem értve, 14 erdőfelügyelőségi kerületre van felosztva, és hogy egy ily kerületre eső erdőterület átlagosan 545791 hektárra tehető. Hogy mennyit tesz ki ebből az állami felügyelet alá tartozó erdők területe, azt biztosan nem mondhatja meg, mert a felvételek még nincsenek

befejezve; úgy véli azonban, hogy 50%-nál valamivel nagyobb lesz a hányad. Folytatólag a kir. erdőfelügyelők hatásköre és állása van röviden, de mint látszik előszeretettel előadva. Majd a 17. §-ban említett erdőbirtokosok erdeiben alkalmazott erdőtisztekről és erdőőrökről téve említést, azt írja, hogy ezeknek az erdőtörvényre föl kell eskettetniük továbbá, hogy az erdőtisztek szolgálatban egyenruhát, az erdőőrök pedig jelvényt tartoznak viselni, s mint a rend nyilvános örei, az ismert kiváltságokban részesülnek. Ezután az erdei kihágásokat, az azok tárgyalására illetékes bíróságokat s magát a tárgyalási eljárást ismerteti. Végül a fának vizen és szárazon való szállításáról és az országos erdei alapról tesz említést.

Az erdőtörvény ismertetését bevégezve, áttér az országos erdészeti egyesület ismertetésére, melynek, mint mondja, az erdőtörvény létrejötte főképen köszönhető. Adatokat közöl az erdészeti egyesület tagjairól, annak vagyonáról, továbbá a Deák- és Wagner-féle alapítványokról, azoknak rendeltetéséről, s eddigi eredményéről; felemlíti, hogy az egyesület közgyűléseit rendszeren vidéken szokta megtartani, s tájékoztatásul felsorolja a legutóbbi időben tárgyalt szakkérdéseket is. Az erdészeti egyesületnek tulajdonítja, hogy a korábban alárendelt szerepet vivő erdészek tekintélye növekedik, s hogy a földbirtokosok nagy része ismeri erdejének értékességét s nemcsak a meglevőt kiméli, de a jövőnek is áldoz, minek legjobb bizonyítéka az alföldi futóhomok területeken látható sok sikerült ákáczültetés. Végül az erdészeti egyesület közbenjárásának köszönhető, hogy a kormány az erdőőri oktatás ügyét felkarolta, s hogy nevezetesen a szegedi erdőőrképzőtelep nemsokára megkezdí jótékony működését; az egyesület részt vett a kiállításokban, s irodalmi működéséért első rangú jutalmat kapott. Legujabb vállalatát az „Erdészeti Zsebnaptár“ kiadása képezi, melyet a szakközönség kedvezően fogadott.

Befejezésül szerző azon ígéretet teszi, hogy jövőre az állam-erdészet szervezetét és költségvetését fogja ismertetni. Üdvös és dicséretes munkát végez vele mindenestre s nekünk csak kívánnunk kell, hogy minél többször és minél több lapban jelenjék meg ily ismertetés erdészeti viszonyainkról.

(T—i) Az erdők és árvizek Olaszországban. A „Schweizerische Zeitschrift für das Forstwesen“-ből. A Milanóban 1725 óta, Paduában 1764 óta és Rómában 1825 óta folytatott esőmérési kísérletekből és feljegyzésekből kitűnik, hogy az évi csapadékok mennyisége az egyes években különbözött ugyan, de 5 évi átlagokat felvéve nem változott; az időközök azonban, melyekben az ugyanazon folyamterületen ismétlődő árvizek egymást követték, az erdők pusztításával mind rövidebbek lettek.

Ez állítás bizonyítására szolgáljanak az olaszországi Adda-völgyben tett följegyzések, melyek 1792 óta, midőn nevezett völgy

még teljesen erdősült volt, egészen az utóbbi időkig, vagyis az erdőnek teljes kipusztításáig terjednek. Ezen feljegyzések szerint az árvizek a különböző korszakokban átlagban következő időközökben léptek fel:

A teljes beerdősültség korszakában 1792—1821. évig esik minden 58 óra 1 árvíz.

A már észlelhető erdőpusztítás korszakában 1822—1839. évig esik minden 44 óra 1 árvíz.

A legnagyobb erdőpusztítás, illetve az erdő kipusztítása után 1840—1863. évig esik minden 20 óra 1 árvíz.

Az erdőpusztítás fokozottabb terjedésével azonban nem csak gyakoriabbakká lettek az árvizek, hanem azok mérve is nagyobbodott. Ezt mutatja a Po folyó Ostiglia mellett észlelt legnagyobb vizállása a különböző években bekövetkezett árvizek alkalmával; — így

az 1812-ik évben elért legnagyobb vizállás 7.50 m.

"	1839	"	"	"	"	7.88	"
"	1857	"	"	"	"	8.14	"
"	1868	"	"	"	"	8.28	"
"	1872	"	"	"	"	8.56	" volt.

A teljes beerdősültség korszakában és az erdők kipusztítása után észlelt legnagyobb vizállás közti különbség 1.6 m. tesz, vagyis az eredeti vizállás 21.3% -al nagyobbodott.

Ép oly figyelemre méltó az az eredmény, mely az 1834. évtől feljegyzett legkisebb vizállásokból kitetszik.

Az Adda folyóban 1834—1842. évig terjedő korszakban a legkisebb vizállás 57.4 cm., 1843—1852-ik évig 55.3 cm. és 1853—1862-ik évig 40.9 cm. volt, tehát az egész időszak alatt 16.5 cm.-rel vagyis 28.8% -al apadt, mely tétel még sokkal nagyobbnak tűnnek fel, ha a megfigyelés 1821-ig, vagyis az Adda-völgy teljesen beerdősült állapotáig lett volna visszavezethető.

(T—i) **Rendkívüli bevétel egyéves erdei fenyőcsemeték után.** (Zeitschrift für Forst und Jagdwesen.) Az eberswaldi erdőakadémia növénykertjében 1881 tavaszán bevettetett erdei fenyőmaggal 38.24 ár (1 ár = 100 □ m.), s e területről 1882. évben 3,582.600 egyéves csemete nyeretett; átlagban tehát egy ár 93.670 darabot adott 93.67 márka eladási értékkel.

A csemetemennyiség áronként 63.300—163.000 között változott. Ezen kedvező eredmény részben a magnak minimummal (ólomtajt) való bedörzsölése által éretett el, minthogy így a madaraktól megkíméltetett.

Az 1881. év tavaszán minimummal bedörzsölt magnak egy része csak 1882. évben kelt ki. A mag általában kitünően kelt és csiraképességéből nem veszített.

(T—i) („Revue des Eaux et Forêts“ 1881. évi december füzetéből.) A francia köztársaság, mint tudva van, engedve a közóhajnak az addig egy ministerium alatt egyesített kereskedelmi és földmívelési ügyeket a felszaporodott teendők miatt két külön tárczába osztotta be.

Az erdészet ez alkalommal a földmivelési ministerium alá helyezve a következő négy osztálylyal szerveztetett, u. m.: a) a személyi ügyek és ellenőrzés, b) a kezelés és használat, c) az erdősítés és tenyészítés, d) a peres ügyek és elszámolás.

Ezen központi vezetés évi költségelőirányzata 175.000 frankkal állapítottatott meg; a központi szolgálatra időnként beosztandó erdőtisztek fizetésére pedig külön 10.400 frank vétetett fel.

(H.) A Danckelmann által kiadott „Jahrbuch der preussischen Forst- und Jagdgesetzgebung“ idei második füzetében többek között érdekes rendeletét közli a potsdami kerületi kormányzóságnak az erdei kihágásokért elítéltek büntetésének foganatosítása ügyében. A porosz erdei kihágási törvény (Forstdiebstahls-gesetz 1878.) tudvalevőleg megengedi, hogy az erdei kihágásokra kiszabott börtönbüntetés megfelelő idő tartamu erdei vagy községi munkára változtassék át. Az eljárást, mely szerint e kényszermunka foganatosítandó, az előbb említett rendelet következőleg szabályozza:

1. A bíróság elküldi a károsított birtokosnak vagy erdőtisztjének a kényszermunkára utalt kihágóknak községek szerint rendezett betűsoros névjegyzékét s egyuttal felhívja, hogy 14 nap alatt nyilatkozzék, vajjon nyújthat-e alkalmat a kényszermunka végrehajtására vagy nem.

2. Ha e felhívásra a birtokos nem felel, vagy a kényszermunka felhasználásáról lemond, a büntetés községi munkára változtatik. Ha ellenben a birtokos a szükséges nyilatkozatot a munka elfogadása iránt beküldi, a büntetés foganatosítása azon esetben, ha a bíróság értesítése november-márczius hónapokban kelt, legkésőbb május 15-ig, különben pedig 6 hét alatt meg kell hogy történjék.

3. A fenyítendők megrendelése céljából az erdőbirtokos vagy megbízottja a bíróság kimutatásából községenként külön-külön névjegyzéket készít s ebben megjelöli, hogy az elítéltek közül kik, hol s minő eszközökkel és mely időben jelentkezzenek.

4. E névjegyzékek a munka megkezdése előtt legkevesebb 8 nappal az illető községi előjárásának kézbesítetnek, mely a fenyítendőket a pontos megjelenésre utalja s figyelmezteti őket, hogy ha a nyert utasítást nem követik, börtönbüntetésük azonnal végrehajtatik. A névjegyzéket azután a megrendelés igazolása mellett legkevesebb 5 nap alatt visszaküldi a birtokosnak vagy megbízott erdőtisztjének.

5. Ha a birtokos névjegyzékében 60 évesnél idősebb férfiak, 50 évesnél öregebb nők, vagy testi gyengeség, betegség és eszközhiány miatt munkára képtelen egyének, avagy községi szegények fordulnak elő, ezekről a községi előjáróság bizonyítványt állit ki s szintén 5 nap alatt a birtokosnak megküldi, kinek azután ezen egyénekre nézve a börtönbüntetés foganatosítására vonatkozó további jelentést a bírósághoz magának kell megtenni.

6. A későn, vagy eszköz nélkül megjelenő, továbbá a munkavezetőknek nem engedelmeskedő, vagy a munkát rosszul teljesítő kényszersermunkások a munkából elbocsáttatnak és a meg nem jelentekkel együtt a bírósághoz bejelentetnek. Az ilyenek börtönbüntetésébe a már teljesített munkából csak az egész munkanapok tudatnak be.

7. A munkaidő április-szeptember hónapokban 10, más időszakban 8 órában szabatik meg. A birtokos vagy megbízottja azonban egészben is kiszabhatja a kényszersermunkát, mely esetben a fenytendő munkás a kényszersermunkaidő letelte előtt is eltávozhatik, ha feladatát idegen segítség nélkül a munkaadó meglegedésére jól teljesítette.

8. A kényszersermunkások táplálkozásukról a kényszersermunka tartama alatt maguk gondoskodnak.

9. A munka abban hagyását vagy különböző időre való felosztását a munkaadó különös bírósági engedély nélkül csak betegség vagy különös kényszerítő körülmények között engedheti meg; a kényszersermunkára ítélték azonban ezen esetben is igazolványt tartoznak felmutatni a birtokostól vagy megbízottjától.

10. Az erdőbirtokos vagy megbízottja a munka teljesítése után a bíróság kimutatását legkevesebb 8 nap alatt a 2-ik pont alatt kitett határidő letelte után a munka teljesítésére vagy nem teljesítésére vonatkozó megjegyzéssel ellátva ismét visszaküldi a bírósághoz.

E tíz pontból álló utasítást végül egy kimutatás egészíti ki, melyben ki van tüntetve, hogy a szokásos erdei munkából mennyi követelhető egy napszám fejében férfaktól, nőktől, leányoktól és gyermekektől.

(T—i) A „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ juniusi füzetében Alten azt mondja, hogy Nienburgban 1880. május havában egy agaricus melleus által tönkretett sima fenyőnél (P.-strobis) homlitványok képződését észlelte. E jelenség lucz- és henyefenyőnél nem ritka, sima fenyőnél azonban szerinte még nem tapasztaltatott. Észleletét röviden a következőkben közöljük: Egy középkori bükkállabba pótlólag kiültetett 10—15 éves strobis-csoportban több példányt az agaricus melleus teljesen tönkre tevén, midőn a kiszáradt törzescskék kiszedettek, egyik körül mintegy 15—25 cm. távolságban 4 ép, egészséges kisebb példány találtatott. Közelebbi vizsgálódás kiderítette, hogy ezek az anyatörzs 4 alsó ágából homlitványok módjára képződtek, s önálló gyökérzetet nyervén az anyatörzs kiveszése után is videran tovább fejlődtek. Az anyatörzs felső része ugyanis az időközben humuszszal beborított 4 legalsó ág felett az agaricus melleus által megtámadtatott és később kiveszett. A gyökerek azonban részben megmaradtak s tovább táplálva az alsó ágakat, ezeken a kifejlődött adventív rügyekből új gyökerek képződtek, melyek az ágaknak önálló továbbfejlődését az anyatörzs gyökérzetének kiveszése után is lehetővé tették.